

28/12/2007

דברי הנגיד בטקס הענקת מלגות היאס לשנת 2007

זה כבוד גדול עבורי להיות כאן איתכם בטקס להענקת מלגות היאס לשנת 2007. האירוע הזה עוסק בשלושה תחומים שהם, בעיניי, מאוד חשובים לעתיד החברה הישראלית ומדינת ישראל: החינוך, העלייה לארץ והדור הצעיר. זה גם יום מאוד חשוב עבורכם ברמה האישית – אתם בתחילת הדרך שלכם להשכלה הגבוהה והחיים העצמאיים שלכם.

נושא החינוך חשוב ביותר בישראל, שכן כמעט ואין לנו משאבי טבע, מלבד ההון האנושי. וההון האנושי הוא משאב טבע שיש לפתח אותו כל הזמן. זאת, על מנת לשמור ולהגדיל את היתרון האיכותי של מדינת ישראל.

המדינה שמה במשך הרבה שנים דגש רב על נושא החינוך. אמחיש את זה בשלוש דוגמאות מהשוואות בינלאומיות בתחום החינוך שנעשו עבור 2005 :

א. 46 אחוז מבני ה-25 עד 64 הם בעלי השכלה על-תיכונית, לעומת 26 במוצע במדינות ה-OECD ;

ב. ההוצאה בישראל על מחקר ופיתוח מהווה 4.4 אחוזים מהתמ"ג, לעומת 2 אחוזים במוצע במדינות ה-OECD ;

ג. ההוצאה של הממשלה לתלמיד, ביחס לתמ"ג לנפש, בחינוך הטרם-חובה והתיכוני דומה בישראל לממוצע של מדינות ה-OECD, ובחינוך היסודי והגבוה - אפילו מעל הממוצע של מדינות ה-OECD.

אבל לעומת התמונה החיובית הזו, בולט המיקום היחסי הנמוך בהישגי התלמידים בישראל, לעומת מדינות אחרות, למשל בתחומי המדעים על-פי מבחני ה-PISA של ארגון ה-OECD. לפיכך, הממשלה בישראל מוציאה יחסית הרבה כסף על חינוך אבל הישגי התלמידים נמוכים. מצב זה מוביל אותנו למסקנה שמערכת החינוך בישראל אינה יעילה.

יש כמה סיבות אפשריות בהקשר הזה :

- א. במדינת ישראל אין לנו מערכת חינוך אחת אלא לפחות ארבע מערכות שונות - ובחלקן אין הקניית השכלה בסיסית בתחומי המתמטיקה, המדעים והאנגלית ;
- ב. קיימת במערכת החינוך, לפחות ברמה הבית ספרית, גמישות ניהולית מוגבלת מהרצויה ;
- ג. בין 1995 ל-2005 היה הגידול בהוצאה לתלמיד - בחינוך היסודי, התיכוני והעל-תיכוני - נמוך משמעותית לעומת הממוצע במדינות ה-OECD – כלומר, המגמה אצלנו שלילית.

נושא החינוך צריך להישאר, כמו נושא הביטחון, במקום הגבוה ביותר בסולם העדיפות שלנו. אחרת, נמצא את עצמנו במצב שילך וימשיך להידרדר - ובמידה רבה השחיקה כבר החלה. על כן, חשוב שנבחן לעומק את הבעיות שמהן סובל החינוך בישראל ונגבש פתרון - וגם ניישם אותו.

הצורך בקידום החינוך חשוב במיוחד. זאת, משום שזוהי ההשקעה בדבר החשוב ביותר לעתיד המדינה: האוכלוסייה הצעירה, כמו הקהל שיושב כאן, שהיא כוח העבודה ומקור היזמות והצמיחה העתידיים.

ההשקעה בחינוך היא השקעה חשובה מבחינה כלכלית ומבחינה חברתית – בטווח הארוך: א. מבחינה כלכלית - החינוך הוא תשתית לצמיחה מהירה ומתמשכת של המשק; ב. מבחינה חברתית – החינוך הוא המפתח לניידות חברתית. זה דבר שהוא, לעיתים קרובות כדי לאפשר לכל אחד לשפר את מצבו בחיים.

דווקא משום שהחינוך חשוב ביותר לטווח הארוך, יש צורך בקידום נושא זה כבר עכשיו.

היום, יותר מתמיד, ברור שגם בתחום ההשכלה הגבוהה יש מקום לחשיבה מחודשת. די לראות את שמות הישראלים המופיעים ברשימות הסגל האקדמי באוניברסיטאות הבולטות בארה"ב ובמדינות אחרות. זהו מצב שקשה להשלים איתו. ועדת שוחט עשתה עבודה מצוינת וגיבשה המלצות חשובות לקידום ההשכלה הגבוהה בישראל. חשוב ליישם את מסקנותיה - בכלל זה, מתן שכר דיפרנציאלי על מנת לתגמל את הטובים ביותר בסגל האקדמי.

תחום נוסף שזנחנו בשנים האחרונות הוא החינוך הטכנולוגי - ופחות תלמידים פונים אליו וכך, הולכים ומצטמצמים בעלי המקצועות הטכנולוגיים. יש צורך בכוח אדם מיומן בתחום הזה - למשל, בתעשייה. זהו עוד נושא שיש לבחון אותו מחדש.

לבסוף, אני רוצה לומר מילה על העלייה לישראל ולסיים בנימה אישית.

יש כאן ביניכם עולים חדשים ממדינות רבות ומכל היבשות: אתיופיה, רוסיה, אוקראינה, בלרוס, ליטא, מולדובה, בולגריה, קזחסטן, טורקמניסטן, אזרבייג'ן, אירן, אוסטרליה, אנגליה, גרמניה, צרפת, ארצות הברית, ארגנטינה, אורוגוואי וברזיל. גם אני, כמוכם, עליתי לארץ ואני מרגיש גאווה, כישראלי וכעולה חדש, לראות את העולים הצעירים משתלבים יפה במדינת ישראל ומצליחים בתחומי הלימודים. ככל שמדינת ישראל תוכל לצמוח לאורך זמן וככל שמערכת החינוך שלנו תהיה טובה יותר - כך נצליח למשוך אלינו יותר עלייה שמושכת עלייה - גם בגלל הציונות אבל גם בגלל שזו מדינה שכדאי לחיות בה.

עד כאן דיברתי ברמה החברתית והלאומית אבל האירוע הזה הוא בעיקר, אירוע חשוב ברמה האישית. כל אחד מכם נמצא בשלב קריטי בחייו. הדרך שבה תבחרו ללכת בשנים הקרובות תשפיע על העתיד שלכם. זה נשמע מאוד חשוב ואכן זה מאוד חשוב. אבל החיים של הסטודנט יכולים להיות גם מאוד מהנים. אני מאחל לכולכם שתנצלו היטב את ההזדמנויות שעומדות לפניכם, תיהנו ובעיקר, תצליחו!

תודה רבה ובהצלחה.